

Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 28. november 2006

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Fremrykket anmeldelsesfrist og forenkling af tilskudsadministration) [af undervisningsministeren (Bertel Haarder)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 4 ændringsforslag til lovforslaget. Undervisningsministeren har stillet ændringsforslag nr. 3 og 4, og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1 og 2.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 4. oktober 2006 og var til 1. behandling den 24. oktober 2006. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og undervisningsministeren sendte den 11. september 2006 dette udkast til udvalget, jf. (folketingsåret 2005-06) alm. del – bilag 479. Den 4. oktober 2006 sendte undervisningsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 4 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3 af udvalgets spørgsmål og ministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, S og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod de af Det Radikale Venstre stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (DF, RV og SF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de stillede ændringsforslag.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget mener, at forældre grundlæggende har ret til at vælge et alternativt skoletilbud til deres børn, såfremt tilbuddet lever op til de faglige krav og i øvrigt bidrager positivt til børnenes og samfundets udvikling. Dansk Folkeparti kan ikke støtte lovforslaget,

da det er en indgriben i forældrenes ret til at vælge et alternativt skoletilbud til deres børn. Dansk Folkeparti mener, at folkeskolen skal være det væsentligste uddannelsesgrundlag i det danske samfund, dog med respekt for den danske friskoletradition. En friskole vil altid være en protest imod enten folkeskolen eller det, som politikerne ønsker at gøre ved folkeskolen. Muligheden for at oprette en friskole baseret på et religiøst eller særligt pædagogisk eller fagligt grundlag er lige præcis en ret, og retten til at protestere er lige så gældende, hvis man ønsker at bevare det lokale skoletilbud og omdanne det til en friskole.

Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget er bekymrede for lovforslagets virkninger. Vi frygter, at det vil hæmme oprettelsen af frie skoler. Danmark har haft en stolt tradition for, at en gruppe borgere kunne oprette en fri skole. Årsagerne til oprettelsen kunne være mange, men årsagen har indtil nu ikke stået til diskussion. Loven var lige for alle. Med dette lovforslag mistænkeliggøres den årsag, der hedder, at en mindre folkeskole i et lokalsamfund lukkes, og at forældre af den grund ønsker at oprette en friskole. Med lovforslaget gøres processen med at oprette en friskole så vanskelig – anmeldelsesfristen er et helt år før oprettelsen – at det i praksis må anses for at være en væsentlig hindring for oprettelsen.

Depositum på 30.000 kr. for oprettelse af en friskole skal betales ved anmeldelsen. Ministeren har i sit svar på udvalgets spørgsmål 1 tilkendegivet, at såfremt lovforslaget vedtages, er ministeren indstillet på administrativt at indføre en opdeling af indbetalingen af anmeldelsesdepositum i to rater. Da det vil være rimeligt, at hele depositummet tilbagebetales, hvis den frie skole alligevel ikke kan oprettes, da der går så lang tid fra anmeldelsen, til oprettelsen kan være en realitet, har Det Radikale Venstre stillet ændringsforslag herom i betænkningen.

Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget finder, at hensigten med lovforslaget er et alvorligt indgreb i borgernes, herunder forældrenes, ret til at bestemme over deres børns grundskoleundervisning. Friskoleloven tjener et vigtigt formål i et folkestyre uden skolepligt, hvor de frie skoler udgør et fint alternativ til folkeskolerne. Med lovforslaget udhuler man friskoleloven endnu en gang, denne gang ved at fjerne muligheden for umiddelbart at oprette en fri skole med tilskud, hvor en folkeskole er blevet nedlagt. Strukturreformen forventes på sigt at medføre folkeskolelukninger over hele landet, og regeringen prøver med dette lovforslag at hindre oprettelse af nye friskoler, alene for at såvel staten som kommunerne kan spare penge. SF ønsker, at den nuværende anmeldelsesfrist bevares, og støtter ikke lovforslaget.

Et *andet mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for ændringsforslag nr. 1, 3 og 4. Mindretallet vil stemme imod ændringsforslag nr. 2.

Siumut, Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og Inuit Ataqatigiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Til § 1

Af et *mindretal* (RV), tiltrådt af et *mindretal* (DF, SF og EL):

1) I det under *nr. 1* foreslåede § 8, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »15. august« til: »15. september«.
[Ændring af fremrykket anmeldelsesfrist]

Af et *mindretal* (RV), tiltrådt af et *mindretal* (DF og SF):

2) I det under *nr. 1* foreslåede § 8, *stk. 2*, indsættes som *3. pkt.*:
»Såfremt skolen alligevel ikke bliver oprettet, skal Undervisningsministeriet betale depositummet tilbage.«

[Tilbagebetaling af depositum hvis skolen ikke oprettes]

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

3) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 10, *stk. 2, 2. pkt.*, og § 10 a ændres »§ 11, stk. 4,« til: »§ 11, stk. 5,«.
[Konsekvensrettelse]

4) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»02. I § 19, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres »§ 11, stk. 6,« til: »§ 11, stk. 7,«.
[Konsekvensrettelse]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ændringsforslaget ændrer fristen for anmeldelse af en ny skole fra den 15. august året forud for skoleårets start til den 15. september året forud for skoleårets start.

Til nr. 2

Med ændringsforslaget bliver Undervisningsministeriet forpligtet til at betale anmeldelsesdepositummet tilbage, hvis skolen alligevel ikke bliver oprettet.

Til nr. 3 og 4

Der er tale om lovtekniske konsekvensrettelser som følge af lovforslagets § 1, nr. 3.

Troels Christensen (V) Anne-Mette Winther Christiansen (V) Britta Schall Holberg (V)
Tina Nedergaard (V) Ellen Trane Nørby (V) Martin Henriksen (DF) Søren Krarup (DF)
Carina Christensen (KF) fmd. Charlotte Dyremose (KF) Christine Antorini (S)
Kirsten Brosbøl (S) Carsten Hansen (S) Bjarne Laustsen (S) Margrethe Vestager (RV) nfm.
Bente Dahl (RV) Pernille Vigsø Bagge (SF) Pernille Rosenkrantz-Theil (EL)

Siumut, Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Siumut (SIU)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Fólkaflokkurin (FF)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Oversigt over bilag vedrørende L 14**Bilagsnr. Titel**

1	Høringsnotat og høringssvar, fra undervisningsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	1. udkast til betækning
5	Ændringsforslag fra undervisningsministeren
6	2. udkast til betækning
7	3. udkast til betækning
8	4. udkast til betækning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 14**Spm.nr. Titel**

1	Spm. om ændringsforslag om deling af anmeldelsesdepositum, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om udviklingen af elevtallet i friskoler, der er oprettet som protestskoler, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om argumenter imod en forpligtelse for Undervisningsministeriet til at tilbagebetale anmeldelsesdepositummet, hvis skolen alligevel ikke bliver oprettet, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om administrative udgifters andel af anmeldelsesdepositummet, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå

Nogle af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 1 og undervisningsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra S og RV.
Spørgsmål 3 og 4 og undervisningsministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra V, S, DF, KF, RV og SF.

Spørgsmål 1:

Vil ministeren stille ændringsforslag om, at ministeren får mulighed for at dele betaling af anmeldelsesdepositum i to rater som foreslået af Lilleskolerne?

Svar:

Som jeg nævnte under 1. behandling i Folketinget af lovforslaget, har jeg en åben holdning til spørgsmålet om at opdele depositum.

Lilleskolerne har foreslået, at første rate pr. 15. august i året forud for skolens start fastsættes til 10.000 kr., og at anden rate fastsættes til 25.000 kr. til indbetaling senest den 1. februar i året, hvor skolen skal starte.

Jeg er indstillet på at gennemføre en opdeling, dog vil jeg af hensyn til formålet med depositumordningen mene, at det bør være omvendt, således at 20.000 kr. skal falde på ansøgningstidspunktet, medens 10.000 kr. skal falde senest den 1. februar. Depositum er for tiden fastsat til 30.000 kr.

Dette forslag vil kunne gennemføres uden ændringsforslag til L 14, idet friskoleloven allerede giver undervisningsministeren mulighed for at fastsætte regler om depositum.

Hvis lovforslaget vedtages, er jeg indstillet på administrativt at indføre en opdeling af indbetalingen af depositum med 20.000 kr. pr. 15. august og 10.000 kr. pr. 1. februar.

Spørgsmål 3:

Hvilke argumenter kan anføres imod ændringsforslag nr. 2, jf. L 14 – bilag 8, om en forpligtelse for Undervisningsministeriet til at tilbagebetale anmeldelsesdepositummet, hvis skolen alligevel ikke bliver oprettet?

Svar:

Hvis ovennævnte ændringsforslag vedtages, ville hensigten med lovforslaget ikke blive tilgodeset tilstrækkeligt.

Alle, der af en eller anden grund frygter, at deres barns folkeskole bliver nedlagt, kunne så bare anmelde en ny fri grundskole og indbetale depositum, og så – uden at det ville få økonomiske konsekvenser for dem – ikke gøre videre, hvis det viser sig, at folkeskolen alligevel ikke nedlægges.

I øvrigt vil et forslag om tilbagebetaling være en stor lempelse for initiativtagerne til en ny fri grundskole i forhold til i dag, hvor depositum på 30.000 kr. tilfalder statskassen, hvis en anmeldt skole ikke modtager tilskud for det skoleår, der følger efter depositumindbetalingen den 1. februar.

Depositum blev indført med lov om friskoler og private grundskoler m.v. i 1992. Det fremgår af forarbejderne, at det var for at sikre, at det drejer sig om seriøse anmeldelser. Endvidere fremgår: »Det er forudsat, at en depositumordning betyder, at skoler, som anmeldes, men ikke oprettes i det skoleår, hvortil de er anmeldt, ikke får tilbagebetalt det indbetalte depositum.«

Spørgsmål 4:

Hvor stor en andel af anmeldelsesdepositummet på 30.000 kr. er rene administrative udgifter?

Svar:

I dag omfatter anmeldelsesproceduren for en ny fri grundskole, der ønsker statstilskud, at der senest på nedenstående datoer indsendes følgende til Undervisningsministeriet:

1. februar: Et anmeldelsesskema med oplysninger om forhold, der er anført på skemaet, og depositum på 30.000 kr.

1. april: Vedtægter til godkendelse.

1. juni: Et skema med oplysninger om forhold, der er anført på skemaet.

Ministeriets arbejde i forbindelse med en anmeldelse består i at registrere og at kontrollere, om de krævede oplysninger foreligger, samt at behandle og godkende skolens vedtægt. Desuden skal der afstemmes beholdningskonto månedsvis vedrørende depositum og indhentes skolekode hos Danmarks Statistik.

Det kan ikke opgøres generelt, hvor store de administrative udgifter ved en anmeldelse er. Udgifterne afhænger især af omfanget af arbejdet med godkendelse af skolens vedtægt, som ofte er meget tidskrævende.

I øvrigt er det ikke meningen, at depositum skal anvendes til dækning af administrative udgifter. Hvis initiativtagerne til en anmeldt fri grundskole har opfyldt anmeldelsesbetingelserne og har mindst 12 elever den 5. september, får de jo depositum tilbagebetalt.